

วารสารวิจัย ราชภัฏเชียงใหม่

ประจำปีี่ 17 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2559

RAJABHAT CHIANG MAI RESEARCH JOURNAL

วารสารวิจัยเพื่อรับใช้สังคม

ISSN 1513-8410

วารสารวิจัยราชภัฏเชียงใหม่

RAJABHAT CHIANG MAI RESEARCH JOURNAL

ประจำปี 17 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2559

ISSN 1513-8410

ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร. ประพันธ์ ธรรมไชย
อาจารย์ ดร. บังอร ฉัตรรุ่งเรือง

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา

บรรณาธิการ

อาจารย์ ดร. ทัดพร คุณประดิษฐ์

รองผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา

ผู้ทรงคุณวุฒิ

รองศาสตราจารย์ ศิริพงษ์ อดาว์ลัย ณ อยุธยา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อังคณา อินตา
รองศาสตราจารย์ อุเทน ปัญโญ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศุภณิศร์ เต็มสงวนวงศ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ยอดพล เทพสิทธิธา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุกัญญา แซ่มซ้อย
รองศาสตราจารย์ ดร. พิชายพ พันธ์แพ
รองศาสตราจารย์ ดร. เขียน วันทนียตระกูล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กนกพร รัตนสุธีระกุล
รองศาสตราจารย์ ดร. โยธิน แสงวงศ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศรัชัย มุ่งไธสง
รองศาสตราจารย์ ดร. เกตุมนี มากมี
อาจารย์ ดร. จิตมา กัตถัญญ
รองศาสตราจารย์ ประวิติ พันผาสุข
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศุภฤกษ์ ธาราพิทักษ์วงศ์
รองศาสตราจารย์ ดร. สมเกต อุทโยธธา
อาจารย์ ดร. ชิดารัตน์ สืบญาติ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปิยะพร ตันณีกุล

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
มหาวิทยาลัยนครพนม
มหาวิทยาลัยนเรศวร
มหาวิทยาลัยนเรศวร
มหาวิทยาลัยพายัพ
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยมหิดล
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

กองบรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร. ยุวดี พิรพรพิศาล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชิตชล ผลารักษ์
อาจารย์ ดร. พลรัตน์ พันธุ์แพ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พพล ศักดิ์คะทศน์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บุษบา สิทธิการ
ดร. นายแพทย์ ชูสิน สีสพัทธ์กุล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วรณทนี สันติกุล
รองศาสตราจารย์ ดร. พิชายพ พันธุ์แพ
อาจารย์ ทิวาวัลย์ ต๊ะการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศุภฤกษ์ ธาราพิทักษ์วงศ์
นางณัฐธยาน์ บันทา
นางสาวศรัญญา ไชยวงศ์

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
มหาวิทยาลัยแม่โจ้
มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง
โรงพยาบาลสารภี
Hong Kong Polytech University
มหาวิทยาลัยพายัพ
รองผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา
รองผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา
นักวิจัย สถาบันวิจัยและพัฒนา
นักวิจัย สถาบันวิจัยและพัฒนา

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

อาคารราชภัฏเฉลิมพระเกียรติ ชั้น 14 เลขที่ 202 ถนนช้างเผือก ตำบลช้างเผือก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 50300
โทรศัพท์ 0-5388-5959 โทรสาร 0-5388-5950

คำนำ FOREWORD

วารสารวิจัยราชภัฏเชียงใหม่ เป็นวารสารที่จัดทำขึ้นเพื่อตีพิมพ์บทความที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมหรือท้องถิ่น ทั้งทางด้านสังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และการศึกษา โดยบทความที่ได้รับตีพิมพ์ในวารสารนั้นจะเป็นบทความที่แสดงให้เห็นที่ประจักษ์ว่าสามารถนำไปใช้เพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาสังคม ชุมชน และท้องถิ่น อีกทั้งยังก่อให้เกิดประโยชน์ หรือการเปลี่ยนแปลงแก่สังคมในทางที่ดีขึ้น นอกจากนี้ยังเป็นการเผยแพร่การสร้างความรู้ความตระหนัก การรับรู้ในปัญหา และแนวทางแก้ไขของชุมชนและสังคมมาอย่างต่อเนื่อง

ในวารสารฉบับนี้ยังคงเป็นการเผยแพร่ผลงานที่มีเนื้อหาทางด้านวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ และข้อมูลที่เป็นประโยชน์จากคณาจารย์ นักศึกษา และผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาต่างๆ เพื่อที่จะนำไปสู่การยกระดับคุณภาพชีวิต สังคม ชุมชน และท้องถิ่น อีกทั้งยังก่อให้เกิดประโยชน์ด้านวิชาการแก่ผู้ที่สนใจทั่วไป โดยมีบทความหลากหลายศาสตร์ ทั้งทางด้านสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ การบริหารจัดการ การศึกษา สุขภาพ การท่องเที่ยว และศิลปวิทยาการ ซึ่งมีเนื้อหาที่มีความหลากหลาย ได้แก่ การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน การปรับตัวของแรงงานหญิงข้ามชาติ การควบคุมดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายยาเสพติด ภูมิปัญญาท้องถิ่นของการรักษาโรคแบบพื้นบ้าน ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของธุรกิจบริการชุมชน นอกจากนี้ยังมีบทความที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะชีวิตสำหรับบุคคลออทิสติก การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ การพัฒนาสื่อการจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่น และการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารงานโรงเรียน ซึ่งบทความต่างๆ เหล่านี้ได้ผ่านการพิจารณาและการกลั่นกรองจากผู้ทรงคุณวุฒิทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยอย่างเข้มข้นดังเช่นที่ผ่านมา

กองบรรณาธิการขอขอบคุณนักวิจัยทุกท่านที่ได้ส่งบทความเข้ามาขอรับการตีพิมพ์ในวารสาร และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าบทความในวารสารฉบับนี้จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม ชุมชน และท้องถิ่นเป้าหมายตามที่ได้ตั้งเอาไว้ อีกทั้งจะเป็นประโยชน์ในทางวิชาการของประเทศไทยต่อไป

กองบรรณาธิการ
วารสารวิจัยราชภัฏเชียงใหม่

5

The Promotion of Cultural Tourism Sustainability: Case Study of Tai Lue Culture

Manote Nuansara

27

การปรับตัวของแรงงานหญิงข้ามชาติชาวเมียนมาร์ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
ภายใต้นโยบายความมั่นคงของชาติ*เปรมวดี กิรวาทิ จุไรพร จิตพิทักษ์ และสุวิชา พักกระสา*

37

แนวทางการควบคุมดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายยาเสพติดในการบำบัดฟื้นฟู
ผู้ติดยาเสพติดภายใต้ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 108/2557*จุฑาทิพย์ สุวรรณจันทร์ และศิริโรจน์ รัฐประเสริฐ*

53

ภูมิปัญญาท้องถิ่นของการรักษาโรคแบบพื้นบ้านในจังหวัดพิษณุโลก

*วิเรชา กาญจนศิริ เต็มศักดิ์ สุวรรณศักดิ์ ชัยพัชร เลิศรักษ์ทวีกุล
และกรรณสิทธิ์ สะและน้อย*

63

การถอดบทเรียนการพัฒนาทักษะชีวิตสำหรับบุคคลออทิสติกในมุมมองผู้เชี่ยวชาญ

ฐาวรี ชื่นสำโรง และเมธิดา พงษ์ศักดิ์ศรี

73

การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาโดย กศน.ตำบล เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ
เขตชานเมืองในจังหวัดเชียงใหม่*เอกพจน์ เกษมกุลทรัพย์ และนรินทร์ชัย พัฒนพงศา*

89

การพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารงานโรงเรียนอนุบาลเทศบาลตำบลแม่อาว
(บ้านเด่น) อำเภอแม่อาว จังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้เทคนิคการประชุมเชิงสร้างสรรค์*ธนวัฒน์ บุญทวี สมบูรณ์ อริยา และประเวศ เวชชะ*

101

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาสื่อการจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการ
ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตในชุมชน*สายฝน แสงใจพรม*

111

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของธุรกิจบริการชุมชนในเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี

กัาพล ตั้งเอกชัย

CHIANG MAI RAJABHAT UNIVERSITY

การปรับตัวของแรงงานหญิงข้ามชาติชาวเมียนมาร์
ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ภายใต้นโยบาย
ความมั่นคงของชาติ

THE ADAPTATION OF MYANMAR WOMEN TRANS
BORDER LABOR IN MUANG, CHIANG MAI DISTRICT
UNDER THAI NATIONAL SECURITY POLICY

เปรมวดี กิรวาที จุไรพร จิตพิทักษ์ และสุวิชา พักกระสา

CHIANG MAI
RAJABHAT
UNIVERSITY

การปรับตัวของแรงงานหญิงข้ามชาติชาวเมียนมาร์ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ภายใต้นโยบายความมั่นคงของชาติ

THE ADAPTATION OF MYANMAR WOMEN TRANS BORDER LABOR IN MUANG,
CHIANG MAI DISTRICT UNDER THAI NATIONAL SECURITY POLICY

เปรมวดี กิรวาทิ จุไรพร จิตพิทักษ์ และสุวิชา พักกระสา
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่อง การปรับตัวของแรงงานหญิงข้ามชาติชาวเมียนมาร์ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ภายใต้นโยบายความมั่นคงของชาติ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษากระบวนการปรับตัวของแรงงานข้ามชาติหญิงชาวเมียนมาร์ 2) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับตัวของแรงงานข้ามชาติหญิงชาวเมียนมาร์ และ 3) หาแนวทางการปรับตัวของแรงงานข้ามชาติหญิงชาวเมียนมาร์ภายใต้นโยบายการควบคุมดูแลของรัฐไทยที่มาพร้อมกับมาตรการการสร้างความปลอดภัยของชาติ

ในการศึกษาครั้งนี้คณะผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์ การประชุมกลุ่มย่อย การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม โดยมีกลุ่มเป้าหมายคือ กลุ่มแรงงานหญิงชาวเมียนมาร์ช่วงอายุระหว่าง 20-50 ปี จำนวน 40 คน จากผลการศึกษา พบว่า การเปลี่ยนสถานะจากประชาชนชาวเมียนมาร์มาเป็นแรงงานหญิงข้ามชาติชาวเมียนมาร์ในประเทศไทยนั้น แรงงานหญิงเหล่านี้จะต้องปรับตัวในหลายระดับและในบริบทที่หลากหลาย กล่าวคือ การปรับตัวในพื้นที่ครัวเรือน ในพื้นที่ของการทำงาน และการปรับตัวภายใต้นโยบายความมั่นคงของรัฐไทย

คำสำคัญ: แรงงานหญิงข้ามชาติ การปรับตัว นโยบายด้านความมั่นคง

ABSTRACT

A study of The Adaptation of Myanmar Women Trans border Labor in Muang, Chiang Mai district under Thai National Security Policy; it's objective; 1) To study the methods of adaptation of Myanmar migrant women. 2) To study the factors which affect the adaptation of Myanmar migrant women. 3) To study the adaptation techniques of Myanmar migrant women under the Directives and policy guidelines of the state of Thailand's measures to build national security.

In this study, the researchers used an interview process, group discussions, and observations of participants. The target groups are Myanmar women, aged between 20-50 years. The study followed the transition from Myanmar migrant workers into Myanmar in Thailand. These women will have to adapt

on many levels and in various contexts. The adjustments made are in the household, in the area of work, and adaptations to life under the Thai state security policy.

Keywords: Women Trans-border Labor, Adaptation, Thai public national security policy

บทนำ

ภายใต้การเติบโตและการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจของเมืองเชียงใหม่ที่เพิ่มมากขึ้น ความต้องการแรงงานเพื่อมาตอบสนองการเติบโตดังกล่าวได้เพิ่มมากขึ้นเป็นเงาตามตัว โดยเฉพาะในกลุ่มแรงงานข้ามชาติที่เคลื่อนย้ายเข้ามาเป็นจำนวนมากในประเทศไทย เพื่อรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจ กลุ่มแรงงานข้ามชาติเหล่านี้ที่ได้เข้ามาเป็นฟันเฟืองสำคัญในกระบวนการพัฒนาในพื้นที่ของเมืองใหญ่ ศูนย์กลางการพัฒนาของภาคเหนือ ซึ่งพบว่าจำนวนแรงงานเมียนมาร์ที่มีการขึ้นทะเบียนเฉพาะในเขตจังหวัดเชียงใหม่มีมากถึง 60,000 คน จากทั้งหมด 200,000 คน ในพื้นที่ภาคเหนือ (อดิสร เกติมงคล, 2552) จากสถิติของสำนักบริหารแรงงานต่างด้าว พบว่า ในแต่ละปีแรงงานชาวไทใหญ่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่เคลื่อนย้ายเข้าสู่ตลาดแรงงานของไทยมากที่สุดหากเทียบกับกลุ่มชาวเมียนมาร์ชาติพันธุ์อื่นๆ สาเหตุหลักมาจากสถานการณ์การเมืองในฝั่งเมียนมาร์ที่บีบให้ชาวไทใหญ่มีความจำเป็นในการเคลื่อนย้ายข้ามพรมแดน (สำนักบริหารแรงงานต่างด้าว, 2558)

จังหวัดเชียงใหม่เป็นทั้งศูนย์กลางการพัฒนาส่วนภูมิภาคของภาคเหนือ รวมทั้งเป็นจังหวัดชายแดนของประเทศที่มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศเมียนมาร์ ดังนั้นจึงมีการอพยพเคลื่อนย้ายของกลุ่มคนจากประเทศเมียนมาร์มายังจังหวัดเชียงใหม่เป็นจำนวนมาก และกลายมาเป็นแรงงานข้ามชาติในจังหวัดเชียงใหม่ ถึงแม้ว่ารัฐบาลมีการดำเนินการจดทะเบียนแรงงาน แต่จำนวนตัวเลขดังกล่าวไม่สามารถระบุได้ว่ามีแรงงานข้ามชาติสัญชาติเมียนมาร์อาศัยในจังหวัดเชียงใหม่เป็นจำนวนที่แน่นอน นอกจากนี้ยังมีแรงงานอีกจำนวนไม่น้อยที่อยู่ในสถานะแรงงานผิดกฎหมาย (ออมสิน บุญเลิศ, 2552) ซึ่งในส่วนของประเด็นนี้ยังขาดการตั้งคำถามหรือการตระหนักรู้ถึงสาเหตุที่มาของปรากฏการณ์เหล่านั้น กระทั่งประเด็นแรงงานข้ามชาติถูกนำไปโยงเข้าสู่ปัญหาการค้ามนุษย์ ซึ่งจากรายงานการค้ามนุษย์ที่ถูกเสนอต่อสาธารณชนจากการศึกษาของโครงการความร่วมมือหลายหน่วยงานของสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์ (UN Inter-Agency Project on Human Trafficking: UNIAP) พบว่า ประเทศไทยเป็นหนึ่งในประเทศที่อยู่ในกลุ่มบัญชีรายชื่อประเทศที่ต้องจับตามอง โดยเฉพาะประเด็นการค้ามนุษย์ในกลุ่มแรงงานหญิงข้ามชาติ (กระทรวงแรงงาน, 2558)

ดังนั้น แรงงานหญิงข้ามชาติจัดได้ว่าเป็นกลุ่มแรงงานหลักกลุ่มหนึ่งที่ช่วยขับเคลื่อนกิจกรรมทางเศรษฐกิจในพื้นที่เขตเมืองเชียงใหม่ จากจำนวนแรงงานข้ามชาติชาวพม่าที่เข้าสู่ประเทศไทยในปี พ.ศ.2556 จำนวน 905,573 คน เป็นจำนวนผู้หญิงถึง 401,402 คน (กระทรวงแรงงาน, 2558) และจัดได้ว่าเป็นกลุ่มเสี่ยงที่มีแนวโน้มการเข้าสู่กระบวนการค้ามนุษย์หรือการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่สูง ทั้งผ่านข้อจำกัดในพื้นที่ของการทำงาน เช่น รูปแบบงานที่ส่วนมากแล้วเป็นการทำงานในครัวเรือน งานแม่บ้าน งานที่ต้องอยู่ในพื้นที่ปิดของนายจ้าง เช่น บ้านพัก ซึ่งเป็นการเสี่ยงต่อการถูกละเมิด หน่วงเหนี่ยว กักขัง ข้อจำกัดในด้านกฎหมายที่ไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์จริง เช่น การห้ามออกนอกพื้นที่ที่ได้ขึ้นทะเบียนการทำงาน การหานายจ้างใหม่ใน 7 วัน หลังถูกเลิกจ้าง มีการเกิดเป็นกรณีการกักขังหน่วงเหนี่ยว นอกจากนี้การเป็นแรงงานหญิงข้ามชาติภายใต้การปฏิบัติของรัฐ การอธิบายแรงงานหญิงเหล่านี้ด้วยคำอธิบายซึ่งมองแรงงานข้ามชาติเป็นเพียงกลุ่มก้อนเดียวและมีรูปแบบการกระทำต่อแรงงานข้ามชาติในรูปแบบที่ตายตัวทำให้แรงงานหญิงเหล่านี้ถูกละเลยในมิติของความเป็นเพศ เป็นชาติพันธุ์ ชนชั้น และอายุ ซึ่งเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กับการใช้ชีวิต แม้ว่าประเด็นด้านการละเมิดสิทธิมนุษยชนในกลุ่มแรงงานจะมีการกล่าวถึงมากขึ้น แต่กระนั้นการศึกษาเฉพาะในกลุ่มแรงงานหญิงกลับไม่ปรากฏให้เห็นมากนัก ทั้งที่การรับรู้ถึงกระบวนการปรับตัวของผู้หญิงอันเชื่อมโยงกับชีวิตจากประเทศต้นทางจะช่วยให้เข้าใจช่องโหว่ของกฎหมายอันนำไปสู่การละเมิดแรงงานกลุ่มนี้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษากระบวนการการปรับตัวของแรงงานข้ามชาติหญิงชาวเมียนมาร์
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับตัวของแรงงานข้ามชาติหญิงชาวเมียนมาร์
3. เพื่อหาแนวทางการปรับตัวของแรงงานข้ามชาติหญิงชาวเมียนมาร์ภายใต้นโยบายการควบคุมดูแลของรัฐไทย ที่มาพร้อมกับมาตรการการสร้างความมั่นคงของชาติ

ระเบียบวิธีวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีกลุ่มเป้าหมาย คือ กลุ่มแรงงานหญิงข้ามชาติที่ใช้ชีวิตอยู่ในอำเภอเมืองเชียงใหม่ ทั้งในพื้นที่ธุรกิจ อุตสาหกรรม การท่องเที่ยวและภาคบริการ โดยเข้ามาทำงานในอำเภอเมืองเชียงใหม่ช่วงระหว่าง 5-20 ปี มีอายุระหว่าง 20-50 ปี ทำการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 40 คน ซึ่งการเข้ามาในช่วงเวลาที่ต่างกันย่อมแสดงให้เห็นถึงเงื่อนไขจากประเทศต้นทางในการข้ามมาทำงานที่ต่างกัน อันส่งผลถึงการปรับตัวที่ต่างกัน เช่นเดียวกับระยะเวลาในการอยู่อาศัยในเมืองเชียงใหม่ที่ต่างกันย่อมแสดงให้เห็นถึงรูปแบบและความสามารถในการปรับตัวเพื่ดำรงชีวิตอยู่ในเมืองเชียงใหม่ที่ต่างกัน การเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับงานวิจัยนี้ประกอบไปด้วย

1. การวิจัยเชิงเอกสาร (Document Research) โดยรวบรวมเอกสารการศึกษาวิจัย บทความวิชาการและอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ของแรงงานข้ามชาติและนโยบายด้านความมั่นคงของประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับแรงงานข้ามชาติ
2. การเก็บข้อมูลภาคสนาม โดยมีการจัดทำแบบสำรวจข้อมูลพื้นฐาน แบบสอบถาม การสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ก่อนจะมีการสัมภาษณ์เจาะลึก การประชุมกลุ่มย่อย และการสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วม โดยใช้เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกต ข้อมูลจากการวิจัยภาคสนามได้ถูกนำมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหาและสรุปผลตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาโดยนำแนวคิดและทฤษฎีที่ได้วางเป็นกรอบของการศึกษามาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่ออภิปรายและสรุปผล

ผลการวิจัย

จากการศึกษา พบว่า การเปลี่ยนสถานะจากประชาชนชาวเมียนมาร์มาเป็นแรงงานหญิงข้ามชาติชาวเมียนมาร์ในประเทศไทยนั้น ผู้หญิงเหล่านี้จะต้องปรับตัวในบริบทที่หลากหลาย กล่าวคือการปรับตัวในพื้นที่ครัวเรือน ในพื้นที่ของการทำงาน และการปรับตัวภายใต้นโยบายความมั่นคงของรัฐไทย ดังนี้

สถานะความเป็นผู้หญิงในพื้นที่ครัวเรือน

แรงงานหญิงข้ามชาติที่เข้าสู่ตัวเมืองเชียงใหม่นั้นต่างมีสถานะที่หลากหลายในประเทศต้นทาง ความเป็นผู้หญิงในบริบทของหมู่บ้านของตนนั้น ได้ส่งผลอย่างยิ่งต่อการดำเนินชีวิตในประเทศปลายทาง โดยพบว่าส่วนใหญ่แล้ว แรงงานหญิงเหล่านี้ยังคงยึดมั่นใน “ความเป็นผู้หญิงที่ดี” ที่ตนถูกสั่งสอนมา โดยพบว่า รูปแบบของผู้หญิงที่ดีมีส่วนอย่างยิ่งในการผลักดันให้ผู้หญิงเหล่านี้ต้องออกจากบ้านเพื่อทำงานในประเทศไทย ผู้หญิงส่วนใหญ่เมื่ออายุเข้าสู่ช่วงวัย 20 ปี ถือได้ว่าเป็นช่วงวัยที่สมควรมีคู่ครอง เมื่อแต่งงานออกเรือนแล้วถือว่าตนเป็นสมบัติของสามี ครอบครัวคือโลกที่ตนเองต้องทะนุถนอม ประคองไว้ เช่นเดียวกับหน้าที่ในการดูแลแม่ (ในกรณีของหญิงที่ไม่ได้แต่งงานหรือหย่าร้าง) ลูกสาวยังต้องดูแลครอบครัว และลูกสาวที่ดีคือลูกสาวที่ช่วยให้ครอบครัวได้กินอิ่มนอนหลับ ดังนั้นแล้วการสูญเสียครอบครัวนับได้ว่าเป็นวิกฤติอันยิ่งใหญ่ในชีวิตของหญิงนั้นๆ ดังเช่นกรณี นางปลา (นามสมมติ) อายุ 46 ปี เดิมนางปลาแต่งงานกับสามีและมีลูก 2 คน ต่อมาลูกทั้งสองเสียชีวิต และสามี

ขอเลิก ด้วยความเชื่อว่าเป็นหญิงที่ไม่ดีทำให้สามีขอเลิก นางปลารู้สึกร้าวกับว่าโลกของตนนั้นไม่เหลือสิ่งใดแล้ว อีกทั้งครอบครัวของสามีก็ไม่ต้อนรับหลังจากการหย่าร้าง การเป็นผู้หญิงที่สามีขอเลิก นับได้ว่าเป็นสถานะที่แย่มากในชุมชน นางปลารจึงตัดสินใจมุ่งหน้าเข้าสู่ประเทศไทยเพื่อเริ่มต้นชีวิตใหม่

“พื๋มเองไม่เห็นชีวิตที่นั่นเลย พื๋เหมือนตายไปแล้ว มันไม่มีอะไร ไม่มีใครอยากให้พื๋อยู่” (ปลา, 2557)

ค่านิยมเช่นนี้ได้สะท้อนไปยังพฤติกรรมในการเลือกคู่ครองโดยพบว่าทัศนคติในการเลือกคู่ของแรงงานหญิงข้ามชาตินั้นเห็นสมควรให้เลือกสามีเป็นชาวเมียนมาร์ด้วยกันโดยให้เหตุผลว่า นอกจากจะสามารถเข้าใจกันทั้งเรื่องภาษาและชีวิตความเป็นอยู่แล้ว ประเด็นหลักคือการมองว่าพวกตนนั้นเป็นผู้หญิงเมียนมาร์ ซึ่งหากเมื่อนำไปเทียบกับผู้หญิงไทยแล้ว ผู้ชายไทยย่อมเลือกผู้หญิงไทยมากกว่า อันสะท้อนให้เห็นถึงการประเมินสถานภาพตนเองที่ต่ำกว่าผู้หญิงไทย การที่ผู้ชายไทยเลือกผู้หญิงเมียนมาร์ นั้นแสดงว่าชายไทยคนดังกล่าวไม่มีคุณสมบัติดีพอที่ผู้หญิงไทยจะเลือกเป็นสามี เป็นของเหลือทิ้ง ความคิดที่ว่าผู้หญิงเป็นสมบัติของสามีและมีสถานะที่ต่ำต้อยกว่าคนไทยเช่นนี้ได้ส่งผลอย่างยิ่งต่อแรงงานหญิง โดยเฉพาะสถานะในครอบครัวนางหนิง (นามสมมติ) อายุ 37 ปี เล่าถึงชีวิตหญิงเมียนมาร์หลายคนที่แต่งงานกับสามีชาวไทย และตกอยู่ในสถานะเปี้ยล่างต้องทำงานหนักทั้งในบ้านและนอกบ้าน เพื่อหาเงิน แต่มักไม่ได้ส่งเงินให้ครอบครัวที่เมียนมาร์และไม่สามารถเดินทางไปไหนๆ ได้เนื่องจากสถานะทางกฎหมายที่ยังคงเป็นอุปสรรค

การมองสถานะของความเป็นหญิงเมียนมาร์ที่ต่ำต้อยกว่าผู้หญิงไทย ส่งผลต่อการปรับตัวในการดำเนินชีวิตในสังคมไทย โดยเฉพาะการขาดความเชื่อมั่นในการต่อรองต่อนายจ้างหรือการปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนชาวไทย ประกอบกับกระบวนการควบคุมแรงงานของภาครัฐในด้านการขึ้นทะเบียนแรงงานให้มีสังกัดนายจ้าง ซึ่งมีเงื่อนไขว่าหากมีการเปลี่ยนงานจะต้องมีการขอจดทะเบียนแรงงานในสังกัดนายจ้างใหม่ภายใน 7 วัน ซึ่งส่งผลอย่างยิ่งต่อแรงงานในการหานายจ้างใหม่ให้ทันก่อนจะกลายเป็นแรงงานผิดกฎหมาย หากหานายจ้างใหม่ไม่ทันแล้วแรงงานเหล่านี้จะถูกจับ ปรับและส่งกลับประเทศ ประเด็นนี้นอกจากจะส่งผลให้แรงงานหญิงไม่กล้าเสี่ยงตอบโต้หรือต่อรองกับนายจ้างเมื่อมีการขูดรีด หรือละเมิดทางเพศ ซึ่งนำไปสู่ประเด็นการนำแรงงานหญิงมาเป็นภรรยา เพื่อไม่ให้แรงงานเหล่านั้นหลบหนีและสามารถขูดรีดแรงงาน ประกอบกับความเชื่อเดิมที่ว่าแรงงานเป็นสมบัติของสามี แรงงานหญิงเหล่านี้จึงมักถูกขูดรีดแรงงานหาได้มีความเท่าเทียมกันในสถานภาพของคู่สมรสเมื่อเปรียบเทียบกับคู่สมรสชาวเมียนมาร์อื่นๆ

สถานะความเป็นผู้หญิงในพื้นที่การทำงาน

แรงงานหญิงข้ามชาติในบริบทของการทำงานนั้น พบว่าค่อนข้างมีความยึดหยุ่นกว่าแรงงานชาย โดยเฉพาะในส่วนของการอาชีพที่สามารถเลือกทำได้หลากหลายกว่า กล่าวคือแรงงานหญิงสามารถเข้าไปทำงานได้ทั้งในส่วนของการเกษตรกรรม การก่อสร้าง งานบริการ และงานอุตสาหกรรม โดยเฉพาะงานในภาคบริการ เช่น งานพี่เลี้ยงหรือแม่บ้าน ซึ่งพบว่างานลักษณะนี้มักรับแรงงานหญิงให้เข้าไปทำงานและพักอาศัยอยู่ร่วมในบ้านของนายจ้าง โดยในกรณีการทำงานเป็นพี่เลี้ยงเด็ก หรือแม่บ้านประจำบ้าน แรงงานที่ยังไม่มีครอบครัวมักมีโอกาสในการทำงานมากกว่าแรงงานชาย เนื่องจากสะดวกและนายจ้างมีความมั่นใจในความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน เงื่อนไขการตัดสินใจทำงานของแรงงานหญิงข้ามชาตินั้น พบว่า การเลือกงานจะมีการคิดใคร่ครวญการใช้เหตุผลหลายๆ ด้านประกอบกัน ไม่ว่าจะเป็นค่าจ้างหรือค่าตอบแทนที่จะได้รับ ลักษณะงานที่ต้องมีความสอดคล้องกับทักษะที่ตัวแรงงานมี และความปลอดภัยของงานที่จะต้องไปทำ นอกจากนี้ยังพบว่า สามีหรือแฟนยังมีส่วนในการตัดสินใจ เช่น การไม่ทำงานในร้านอาหารกลางคืน หรือร้านเหล้า ไม่ว่าจะเป็นการเสิร์ฟอาหาร ล้างจาน เป็นต้น

สำหรับในพื้นที่ของการทำงานนั้น ภาษาเป็นสิ่งสำคัญและทักษะภาษาระหว่างชายและหญิงมีความแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัดเมื่อเปรียบเทียบกับระยะเวลาการทำงานที่เท่ากัน ภาษากลายเป็นสาเหตุที่สามารถก่อให้เกิดปัญหาให้กับผู้ที่เข้ามาใหม่ได้เมื่อภาษาสามารถระบุตัวตนของผู้พูดรวมถึงประเทศต้นทางของแรงงานเหล่านั้น การปรับตัวด้านภาษากลายเป็นสิ่งจำเป็นที่แรงงานต้องเรียนรู้ ซึ่งส่วนใหญ่แรงงานเรียนรู้ภาษาคำเมืองหรือภาษาไทยจากที่ทำงาน ได้แก่ จากเพื่อนร่วมงานหรือนายจ้าง

“พี่เลี้ยงลูกให้นายจ้างอยู่ 6 ปี ระหว่างนั้นก็กินอยู่ในบ้านของนายจ้าง ไม่ค่อยได้ออกไปไหน ตอนมาแรกๆ พื๋พูดไทยไม่ได้เลย แต่นายจ้างช่วยสอน บางทีพื๋ก็จำเอาที่คนอื่นพูดมาถามเขา เรียนกับลูกของเขาด้วย” นางกุก (นามสมมติ) อายุ 45 ปี (กุก, 2557)

โดยแรงงานที่สามารถพูดภาษาไทยได้นั้นจัดว่าเป็นข้อได้เปรียบซึ่งนำไปสู่รายได้ที่เพิ่มขึ้นตามความสามารถ หากเปรียบเทียบความสามารถด้านภาษาระหว่างกลุ่มแรงงานหญิงและแรงงานชายจะพบว่าแรงงานหญิงมีการพัฒนาความสามารถด้านภาษาได้ดีกว่าแรงงานชาย อันมีสาเหตุมาจากลักษณะของการทำงานที่ต่างกันโดยแรงงานหญิงต้องใช้ภาษาในการสื่อสารมากกว่า เช่น ในงานแม่บ้าน ทำความสะอาด ขายสินค้าหน้าร้าน เป็นต้น ในขณะที่แรงงานชายมักอยู่ในภาคอุตสาหกรรมก่อสร้าง ซึ่งผู้ร่วมงานส่วนใหญ่มักเป็นชาวไทใหญ่ด้วยกัน การสื่อสารจึงใช้ภาษาไทยใหญ่เป็นหลักจึงไม่เกิดการพัฒนาทักษะทางภาษามากนัก

การปรับตัวภายใต้นโยบายความมั่นคงของรัฐของหญิงแรงงานข้ามชาติ

(1) การดำเนินชีวิตในประเทศไทยภายใต้สิทธิของการถือครองบัตร

การขึ้นทะเบียนแรงงานนอกจากจะเป็นการจัดระเบียบแรงงานข้ามชาติของทางรัฐแล้ว ในส่วนของแรงงานข้ามชาติเอง การมีบัตรส่งผลอย่างยิ่งต่อชีวิตความเป็นอยู่ประจำวันของแรงงาน โดยพบว่าแรงงานที่ไม่มีบัตรมักจะไม่สามารถเลือกงานได้มากนัก จำเป็นต้องยอมทำงานที่มีข้อจำกัดมากมาย และไร้ซึ่งอำนาจในการต่อรองกับนายจ้าง ส่วนใหญ่แล้วในกลุ่มแรงงานหญิงมักจะเป็นงานที่ไม่ต้องปฏิสัมพันธ์กับผู้คนอื่นมากนักนอกจากตัวนายจ้างและมักเป็นงานที่ทำในพื้นที่จำกัด เช่น งานแม่บ้าน พี่เลี้ยง พนักงานทำความสะอาดในร้านอาหาร พนักงานล้างจาน เป็นต้น

“ที่ทำงานอยู่ในบ้าน ไม่ค่อยกล้าออกไปไหน กลัวเจตารั่วจ มั่นก็เลยเหมือนที่ทำงานไม่มีเวลา เข้าจนถึงเช้า ถ้าอยู่ในบ้านก็ทำไปเรื่อย ๆ เก็บกวาดเช็ดถู จนนอนนั่นแหละถึงได้หยุด” นางหนิง (นามสมมติ) อายุ 36 ปี (หนิง, 2557)

นอกจากการมีบัตรจะช่วยให้อำนาจในการต่อรองเกี่ยวกับลักษณะและปริมาณงานเพิ่มมากขึ้นแล้ว ในส่วนของค่าจ้างแรงงานเองจะพบว่าแรงงานที่มีบัตรได้รับเงินค่าจ้างมากกว่าแรงงานที่ไม่มีบัตร อีกทั้งมีช่วงเวลาในการทำงานที่แน่นอนกว่า โดยพบว่าค่าจ้างของแรงงานที่ไม่มีบัตรอยู่ระหว่าง 60-120 บาทต่อวัน แต่ค่าจ้างของแรงงานที่มีบัตรได้รับ 200-300 บาทต่อวัน ซึ่งในกรณีแรงงานชายที่มีความต้องการทำงานแต่เพียงในภาคอุตสาหกรรม ก่อสร้าง หรือเกษตรกรรมนั้น กลับไม่มีการต่อรองค่าจ้างบนเงื่อนไขของการถือครองบัตรมากนัก เนื่องจากมีแรงงานที่เกินความต้องการของตลาด และการขาดทักษะพิเศษอื่นๆ ที่ส่วนมากแล้วแรงงานหญิงจะมีความยืดหยุ่นของการทำงานและอำนาจในการต่อรองราคาที่สูงกว่า แต่ในอีกด้านหนึ่งในการถือครองบัตรกลับพบว่าตัวบัตรเองมีส่วนในการกักกันแรงงานไว้ในพื้นที่ที่รัฐกำหนด อันเนื่องมาจากเงื่อนไขของการขึ้นทะเบียนแรงงานที่ระบุสถานที่ทำงานของแรงงานอย่างชัดเจน หากมีการตรวจสอบและพบว่าแรงงานทำงานในสถานที่ที่ไม่ได้ระบุในบัตร จะทำให้แรงงานถูกจับ ปรับ และส่งกลับได้ทันที และบ่อยครั้งที่เงื่อนไขนี้ถูกนำไปใช้โดยนายจ้างในการสร้างเงื่อนไขในการทำงาน ดังเช่นกรณีการระบุให้แรงงานต้องแจ้งจดทะเบียนกับนายจ้างใหม่ภายใน 7 วัน หลังจากที่ถูกเลิกจ้างจากที่ทำงานเก่า ซึ่งในส่วนนี้ได้เป็นข้อยืดหยุ่นจากเดิมที่ห้ามมิให้มีการเปลี่ยนนายจ้าง แต่ในทางปฏิบัติ การหางานใหม่ให้ได้ภายใน 7 วัน หลังจากถูกเลิกจ้างนั้นเป็นไปได้ยาก แม้ว่าตัวแรงงานเองจะสามารถหางานใหม่ได้ในระยะเวลาที่กำหนด แต่สถานประกอบการบางแห่งไม่ยอมขึ้นทะเบียนให้ลูกจ้างจนกว่าจะผ่านช่วงระยะเวลาทดลองงาน ซึ่งในระยะเวลาที่นั้นเท่ากับว่าแรงงานต้องอยู่ในสถานะของแรงงานข้ามชาติผิดกฎหมาย แรงงานบางคนถูกนายจ้างริบเอกสารประจำตัวเพื่อป้องกันไม่ให้ลูกจ้างหนีหรือต่อรอง นอกจากนี้ในส่วนของการขึ้นทะเบียนได้กำหนดให้แรงงานต้องอยู่ในพื้นที่ที่ได้ขึ้นทะเบียนเท่านั้น ห้ามเดินทางออกนอกพื้นที่ หากจำเป็นต้องมีการเดินทางออกนอกพื้นที่จะต้องมีการขออนุญาตจากเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมือง เพื่อทำเอกสารยืนยันเป็นลายลักษณ์อักษรถึงปลายทางและกำหนดระยะเวลา ซึ่งในส่วนนี้ได้ก่อให้เกิดเป็นข้อจำกัดในการดำเนินชีวิตในบางกรณี เช่น โอกาสในการรับการรักษาพยาบาลจากโรงพยาบาลนอกพื้นที่ การคลอดบุตร การตรวจรักษาในภาวะตั้งครรภ์ เป็นต้น ส่งผลให้แรงงานหญิงบางส่วนเลือกที่จะทำแท้งเพื่อเพิ่มโอกาสในการทำงานและลดภาระด้านการรับบริการทางการแพทย์ ซึ่งในประเด็นนี้พบว่าแรงงานหญิงที่ไม่มีบัตรไม่สามารถเข้าสู่ระบบหลักประกันสุขภาพได้นั้นหมายถึงทำให้มีค่าใช้จ่ายด้านบริการทางการแพทย์ที่สูงขึ้นและส่วนมากแล้วนายจ้างจะไม่ช่วยเหลือค่าใช้จ่ายในส่วนนี้

(2) ปฏิสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหน้าที่รัฐกับแรงงานผู้ถือครองบัตร

การฝ่าฝืนกฎหมายไทยในการจ้างหรือลักลอบเป็นแรงงานข้ามชาติ ในระหว่างการจับกุมในไทย สักส่วนของกรณีนี้นายจ้าง (ร้อยละ 9.4) หรือนายหน้า (ร้อยละ 1.5) (Mekong Migration Network (MMN) and Asian Migrant Center (AMC),

2008) จะถูกจับในข้อหาร่วมกับแรงงานข้ามชาตินั้นพบว่าไม่น้อยมาก ขณะที่กว่าร้อยละ 55 ของกรณีการจับกุมที่บุคคลอื่นๆ เช่น ครอบครัว เพื่อนร่วมงาน และเพื่อนจะถูกจับกุมพร้อมกับแรงงานข้ามชาตินั้นๆ แรงงานข้ามชาติที่ผ่านการขึ้นทะเบียนและถือบัตรอนุญาตทำงานถูกบังคับให้นำบัตรนั้นติดตัวอยู่ตลอดเวลา จากเงื่อนไขเรื่องการถือครองบัตรนั้นแรงงานข้ามชาติมีสิทธิทางกฎหมายที่ค่อนข้างจำกัด ในขณะที่คนไทยที่ไม่ได้นำบัตรประจำตัวประชาชนติดตัวตลอดเวลากลับไม่ประสบปัญหาใดๆ แรงงานข้ามชาติจะเสียสิทธิทางกฎหมายทันทีที่ถูกจับโดยไม่มีบัตรติดตัว ซึ่งนำไปสู่การจับกุม กักกัน และส่งกลับประเทศ

ในประเด็นนี้จะเห็นได้ว่าแรงงานข้ามชาติกับเจ้าหน้าที่รัฐอยู่ในสถานะความสัมพันธ์ของการเป็นผู้ตรวจสอบและ ผู้ถูกตรวจสอบ ดังนั้นแล้วจะพบว่าแรงงานจะจัดความสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่รัฐในลักษณะของการหวาดกลัว การหลีกเลี่ยงที่จะมีปฏิสัมพันธ์ด้วยการหลบซ่อน ซึ่งแต่ละคนต่างมีการเรียนรู้ที่จะปรับตัวเพื่อให้สามารถจัดการกับสถานการณ์ที่จะต้องเผชิญหน้ากับเจ้าหน้าที่ ได้แก่ การหลบหลีก การปะทะ และการต่อรอง โดยแต่ละบุคคลมีระดับการเรียนรู้และแสดงออกที่ต่างกันมักสัมพันธ์กับระยะเวลาในการเข้ามาอยู่ในประเทศไทย

(3) สถานะความเป็นแรงงานหญิงผู้ถือครองบัตร

ในด้านการทำงานนั้นพบว่า แรงงานข้ามชาติทั้งหญิงและชายมีการประกอบอาชีพที่ต่างกัน โดยแรงงานชายส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ แรงงานก่อสร้าง พนักงานขับรถ รับจ้างยกของ รับจ้างส่งของและงานรับจ้างทั่วไป ในขณะที่แรงงานหญิงทำงานเป็นแม่บ้าน พี่เลี้ยง ลูกจ้างในร้านค้า ร้านอาหาร ซึ่งสาเหตุที่เกิดการแบ่งงานลักษณะนี้มาจากอุปสงค์ของตลาดแรงงาน โดยพบว่าแรงงานชายเป็นที่ต้องการมากในงานก่อสร้าง และอาจจะพบว่ามีความต้องการแรงงานหญิงที่ทำงานรับจ้างก่อสร้าง แต่แรงงานหญิงจะพยายามหางานอื่นในกรณีที่ได้เลือกได้ ซึ่งปัจจัยที่มีส่วนตัดสินใจในการทำงานนั้นมีเรื่องของสถานะทางกฎหมายเข้ามาเกี่ยวข้อง สำหรับแรงงานหญิงการรับจ้างทำงานบ้านเป็นความต้องการของตัวแรงงานเอง แม้ว่าจะยังไม่มีบัตรก็สามารถทำงานนี้ได้ เนื่องจากเป็นการทำงานในพื้นที่ปิด ส่วนใหญ่เป็นบ้านของนายจ้างที่ไม่ต้องพบเจอผู้คนมากมายนัก ในขณะที่การออกไปทำงานก่อสร้างถือได้ว่าเป็นงานที่มีความเสี่ยงสูงในการพบเจอกับเจ้าหน้าที่หรือการเข้าตรวจค้นโดยเจ้าหน้าที่ จึงมักพบว่าในกรณีที่มีการข้ามฝั่งเข้ามาทั้งครอบครัว แรงงานชายจะได้ทำบัตรก่อนแรงงานหญิง

สรุป

การดำเนินชีวิตของแรงงานหญิงข้ามชาตินั้นพบว่าการปรับตัวทั้งในพื้นที่ครัวเรือน พื้นที่การทำงาน และการปฏิสัมพันธ์กับรัฐผ่านนโยบายการขึ้นทะเบียนแรงงานเพื่อรัฐจะสามารถควบคุมได้อย่างมีประสิทธิภาพ รูปแบบของการปรับตัวสามารถจำแนกออกได้เป็น

การหลบหลีก

จากการศึกษาพบว่า กลุ่มแรงงานหญิงข้ามชาติที่เข้ามาทำงานในไทยในช่วงเริ่มแรกนั้นเลือกที่จะหลบหลีกการเผชิญหน้าทั้งกับเจ้าหน้าที่รัฐหรือบุคคลอื่นๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับการทำงาน ไม่ว่าจะเป็นกรณีใดๆ ก็ตาม สาเหตุหลักมักมาจากสถานะทางกฎหมายที่ยังไม่ได้ขึ้นทะเบียนแรงงานซึ่งเสี่ยงอย่างมากต่อการถูกจับกุมและส่งกลับประเทศ อันจะส่งผลกระทบต่อครอบครัวที่รอความช่วยเหลือทางการเงินในเมียนมาร์ และบางส่วนเกิดจากความไม่เชื่อมั่นในตัวเจ้าหน้าที่ โดยตัวแรงงานสะท้อนว่าถึงแม้จะมีบัตรก็เป็นไปได้ที่เจ้าหน้าที่จะหาเรื่องจับกุมเพื่อปรับได้เช่นกัน หรือการที่นายจ้างร่วมมือกับเจ้าหน้าที่จับแรงงานที่ไม่มีบัตรเพื่อเจ้าหน้าที่จะสามารถเรียกเก็บค่าปรับและนายจ้างไม่ต้องจ่ายค่าจ้าง ซึ่งเหตุการณ์ทำนองนี้มักเกิดในช่วงใกล้สิ้นเดือน แรงงานหญิงส่วนใหญ่ที่ยังไม่มีบัตรมักเลือกทำงานแม่บ้านให้กับนายจ้างที่มีที่พักให้โดยไม่จำเป็นต้องออกไปเสี่ยงกับการเผชิญหน้ากับคำถามของคนทั่วไปถึงรายละเอียดส่วนตัวและหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้ากับเจ้าหน้าที่ วิธีนี้ช่วยให้พวกเขารอดพ้นจากการถูกจับและส่งกลับ แต่ในอีกด้านหนึ่งกลับพบว่า เป็นการเพิ่มความเสี่ยงในการถูกเอารัดเอาเปรียบโดยนายจ้าง เสี่ยงต่อการถูกกักขัง ซึ่งอาจนำไปสู่การถูกทารุณกรรม นอกจากนี้พบว่าแรงงานเหล่านี้ไม่มีเวลาทำงานที่แน่นอนเนื่องจากอาศัยร่วมกับนายจ้าง ไม่มีอิสระในการออกนอกพื้นที่ทำงาน ไม่มีอำนาจต่อรองกับนายจ้างในเรื่องของค่าแรงเวลาทำงานหรือสวัสดิการอื่นๆ

อีกทั้งไม่สามารถเข้าร้องเรียนหรือขอความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ได้ อันเนื่องมาจากข้อจำกัดในด้านสถานะทางกฎหมายของแรงงาน กระบวนการหลบหลีกมักเกิดในช่วงแรกที่แรงงานหญิงชาวไทใหญ่เดินทางเข้ามาในประเทศไทย

การปะทะ

เมื่อแรงงานหญิงข้ามชาติมีสถานะทางกฎหมายที่ถูกต้องแล้ว และเมื่อมีการเข้าตรวจค้นหรือถูกเรียกตรวจ แรงงานหญิงเหล่านี้มองว่า ตนเองมีสถานะที่ถูกต้องตามกฎหมายย่อมสามารถที่จะถูกตรวจค้นได้ แต่เจ้าหน้าที่ไม่มีสิทธิในการจับหรือยึดเยียดข้อกล่าวหา การเผชิญหน้ากับเจ้าหน้าที่จึงไม่ใช่เรื่องน่ากลัว ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อมั่นอันเกิดจากการเรียนรู้ภายหลังจากการใช้ชีวิตในประเทศไทยมาช่วงระยะหนึ่ง อีกทั้งแรงงานเหล่านี้มักพูดภาษาไทยหรือคำเมืองได้อย่างฉฉาดและมีความรู้ในเรื่องมารยาทไทย มีการแต่งกายในระดับที่ดี มีข้อมูลเกี่ยวกับการจ้างงาน ราคาค่าจ้างที่เหมาะสม แม้ว่าแรงงานหญิงชาวไทใหญ่จะมีสังคมกลุ่มชาวไทใหญ่ด้วยกันเอง ยังพบว่าทักษะการเข้าสังคมอันเกิดจากการเรียนรู้ในระยะเวลาของการเข้ามาทำงานนั้น ช่วยส่งเสริมความมั่นใจในการสร้างปฏิสัมพันธ์ต่อผู้หญิงไทย ซึ่งยังคงมีการเปรียบเทียบสถานภาพของผู้หญิงไทใหญ่และผู้หญิงไทยอยู่เสมอ แต่การต้องอยู่ร่วมกัน ทำงานร่วมกัน ไม่ใช่ปัญหาใหญ่อีกต่อไป กลับกลายเป็นโอกาสที่พวกเธอเหล่านั้นจะได้เรียนรู้เพิ่มขึ้น

การต่อรอง

นอกจากการหลบหลีกหรือปะทะแล้ว ยังพบว่า แรงงานหญิงข้ามชาติยังมีการเรียนรู้การจัดการรูปแบบความสัมพันธ์ในอีกรูปแบบหนึ่ง คือ การต่อรองโดยเฉพาะในกรณีการออกนอกพื้นที่ โดยแรงงานและเจ้าหน้าที่ได้สร้างรูปแบบปฏิสัมพันธ์ในลักษณะของการต่อรอง เช่น การจ่ายค่าปรับโดยไม่ต้องออกใบเสร็จเพื่อแลกกับการไม่ต้องถูกปรับในราคาตามกฎหมายและไม่ถูกจับเข้าคุกหรือส่งกลับประเทศต้นทาง หรือการจ่ายสินไหมให้เจ้าหน้าที่บริเวณด่านตรวจเพื่อแลกกับความสะดวกในการเดินทางเข้าออกพื้นที่ กระบวนการเช่นนี้สะท้อนถึงการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่ไม่ได้ยึดมั่นตามกฎหมายข้อบังคับ แต่กลับเป็นการใช้สถานะความเป็นเจ้าหน้าที่ในการละเมิดกฎเสียเอง เช่นเดียวกับส่วนของนายจ้าง การต่อรองเกิดขึ้นในกลุ่มของแรงงานที่ผ่านการทำงานในไทยแล้วระยะเวลาหนึ่ง แรงงานมีการเรียนรู้ถึงเงื่อนไข ข้อมูลและสิทธิประโยชน์ต่างๆ มากพอที่จะต่อรองกับนายจ้างเพื่อผลประโยชน์สูงสุดและลดโอกาสการถูกขูดรีดหรือละเมิด เช่น การยืนยันไม่พักร่วมกับนายจ้างในบ้านของนายจ้างเพื่อกำหนดระยะเวลาการทำงานที่แน่นอนได้ การเลือกพื้นที่การทำงานที่ไม่เสี่ยงหรืออันตรายจนเกินไป การตกลงเรื่องวันหยุด และรูปแบบการจ่ายค่าแรง เป็นต้น

แรงงานหญิงที่เข้ามาทำงานในเมืองเชียงใหม่นั้นมีรูปแบบการปรับตัวที่ต่างกัน สัมพันธ์กับระยะเวลาในการเข้ามาอยู่ในประเทศไทย โดยพบว่าแรงงานหญิงมีรูปแบบการปรับตัวที่อิงกับสถานะทางกฎหมาย การถือครองสถานะทางกฎหมายจึงส่งผลอย่างยิ่งต่อพวกเธอในการเรียนรู้ทักษะต่างๆ ในการอยู่อาศัยและทำงานในเมืองเชียงใหม่ และผลจากการปรับตัวเกี่ยวข้องกับรูปแบบการดำเนินชีวิตในพื้นที่ต่างๆ ทั้งพื้นที่ครอบครัว การทำงาน และการเป็นผู้หญิงอันต้องมีปฏิสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่รัฐภายใต้นโยบายการควบคุมแรงงานของรัฐไทย ประเด็นหนึ่งที่สะท้อนออกมาเกี่ยวกับการจัดการความสัมพันธ์ระหว่างตัวแรงงานและเจ้าหน้าที่พบว่า ในการพยายามจัดการให้แรงงานเข้าสู่ระบบการขึ้นทะเบียนอย่างถูกต้องตามกฎหมาย เจ้าหน้าที่ผู้ใช้กฎหมายกลับไม่ยึดมั่นในกฎหมาย แต่มีการหลบเลี่ยงและไม่มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง อันส่งผลต่อการไร้ประสิทธิภาพของการขึ้นทะเบียนแรงงาน ซึ่งจุดลักลั่นนี้ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตในพื้นที่อื่นๆ เช่นกัน ทั้งการทำงานที่แรงงานต้องมีการเรียนรู้ในการต่อรองกับนายจ้างถึงระยะเวลาและพื้นที่ทำงานเพื่อให้เกิดความปลอดภัยและไม่ถูกขูดรีด อันเกี่ยวข้องกับการปรับตัวในพื้นที่ของครอบครัวที่แม้ว่าค่านิยมจากประเทศเมียนมาร์จะยังมีส่วนในการกำหนดรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างหญิงและชาย แต่การต้องมีสถานภาพเป็นแรงงานข้ามชาติก่อให้เกิดรูปแบบความสัมพันธ์ในครัวเรือนที่แตกต่างกัน ผู้หญิงกลายเป็นผู้ที่มีทักษะทั้งการสื่อสาร การปรับตัวเข้ากับรูปแบบการดำรงชีวิตในประเทศปลายทาง และมีบทบาทในครอบครัวมากขึ้น ซึ่งขัดแย้งกับค่านิยมความเป็นหญิงแบบเดิมในการเป็นช้างเท้าหลังของครอบครัว แม้ว่าความเชื่อในเรื่องการเป็นสมบัติของสามีจะเอื้อให้เกิดการกักขังและขูดรีด แต่ทักษะด้านอื่นกลับช่วยให้แรงงานหญิงเหล่านี้สามารถดำรงชีวิตในสถานะแรงงานข้ามชาติได้ การให้ความรู้ถึงสิทธิผลประโยชน์ต่างๆ แก่แรงงานหญิงจะมีส่วนสำคัญในการลดปัญหาการขูดรีด ละเมิด กักขัง อันจะนำไปสู่การคำนึงถึงได้

การอภิปรายผล

การศึกษาเรื่อง การปรับตัวของแรงงานหญิงข้ามชาติชาวเมียนมาในอำเภอเมืองเชียงใหม่ ได้นำแนวคิดเรื่องการปรับตัวมาใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ กล่าวคือ แนวคิดเรื่องการปรับตัวอธิบายความพยายามของบุคคลในการดำเนินชีวิตในสภาพแวดล้อมทางสังคมและสภาพแวดล้อมทางกายภาพโดยมีการเรียนรู้ที่จะแก้ปัญหาเพื่อให้ตนเองสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างปกติสุข ซึ่งประกอบด้วยแรงผลักดันสองประการคือความต้องการจากภายใน (Internal Demands) ซึ่งเป็นข้อเรียกร้องภายในตัวบุคคลและความต้องการภายนอก (External Demands) คือสภาพแวดล้อมทางสังคมที่เกิดจากการอยู่ร่วมกับผู้อื่น (Lazarus, 1969) จากผลการศึกษาของขวัญชีวัน บัวแดง (2554) พบว่า แรงงานข้ามชาติถูกสังคมไทยสร้างสถานะให้กลายเป็น “คนอื่น” ผ่านการเสนอภาพแทนความจริงซึ่งส่งผลต่อการนิยามความหมายของแรงงานข้ามชาติ เช่น เป็นอาชญากร ผู้ค้ายาเสพติด เป็นกลุ่มที่เข้ามาแย่งงานคนไทย แพร่เชื้อโรคร้าย และเป็นภัยต่อความมั่นคง แรงงานข้ามชาติจึงถูกรัฐปฏิบัติโดยการจำกัดจำแนกและควบคุมผ่านนโยบายการจดทะเบียน ซึ่งส่งผลให้แรงงานเหล่านั้นตกอยู่ในสภาพที่ต่ำกว่าพลเมืองของชาติ ปัจจัยเหล่านี้ส่งผลต่อการปรับตัวของแรงงาน จากผลการศึกษาในครั้งนี้พบว่าแรงงานไม่ได้ยอมรับสภาพของแรงงานข้ามชาติที่ถูกนำเสนออยู่ในสังคม ในทางกลับกันพวกเขาได้พยายามสร้างพื้นที่ให้แก่ตนเองในสังคมในทุกระดับของปฏิบัติการในชีวิตประจำวัน กล่าวคือภายใต้ความสัมพันธ์เชิงอำนาจกับรัฐ แรงงานพยายามมีใบอนุญาตทำงานตามที่รัฐต้องการเพื่อแสดงฐานะการเป็นผู้อาศัยในรัฐไทยที่ดี และเพื่อต่อรองเรื่องความมั่นคงในด้านการอยู่อาศัยและทำงาน การเปิดเผยตัวตนต่อสังคมในฐานะผู้มีสิทธิอาศัยในประเทศอย่างถูกกฎหมายและสามารถตรวจสอบได้ กลายเป็นหลักประกันความปลอดภัยจากการติดสินบน การรีดไถ และเป็นช่องทางการนำตนเองเข้าสู่ระบบสวัสดิการของรัฐ

ในด้านปฏิบัติการในชีวิตประจำวันด้านอื่นๆ นั้น พบว่า แรงงานมีการปรับตัวทั้งในด้านภาษา การแต่งกาย และมารยาททางสังคม เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับคนในสังคมไทยผ่านการนำเสนออัตลักษณ์ของตนเองในฐานะผู้อาศัยที่ดีของชุมชนไทย สอดคล้องกับงานศึกษาของอมลีน บุญเลิศ (2552) ซึ่งพบว่าการแสดงตนเป็นพุทธศาสนิกชนที่เคร่งครัดของกลุ่มแรงงานข้ามชาติในเมืองเชียงใหม่ส่งผลต่อการยอมรับในการมีตัวตนในฐานะบุคคลที่มีรากเหง้าทางวัฒนธรรมซึ่งก่อให้เกิดเป็นการยอมรับจากคนในชุมชน

จากงานศึกษาในครั้งนี้พบว่าปัจจัยที่ส่งผลของการปรับตัวของแรงงานหญิงมีแง่มุมของสถานะความเป็นผู้หญิงอันถูกสร้างสมในตัวบุคคลจากชุมชนและสังคมของประเทศต้นทางโดยเฉพาะค่านิยมการเป็นผู้หญิงที่ดีของครอบครัวอันมีนัยของการเป็นสมบัติของครอบครัว และเมื่อแต่งงานแล้วย่อมหมายถึงการเป็นสมบัติของสามี ซึ่งในประเด็นนี้พบว่าค่านิยมนี้กลายเป็นเงื่อนไขที่ก่อให้เกิดข้อจำกัดในการดำเนินชีวิตและเกิดเป็นรูปแบบของการปรับตัวที่แตกต่างจากแรงงานชาย และเมื่ออยู่ภายใต้ความสัมพันธ์เชิงอำนาจของรัฐไทยอันมีเป้าหมายของการแบ่งแยกและควบคุมผ่านการขึ้นทะเบียนนั้น พบว่าได้ก่อให้เกิดเป็นช่องโหว่ที่สามารถนำไปสู่ความเสี่ยงในการถูกละเมิด การขูดรีดแรงงาน การกักขัง และการถูกผลักให้เข้าสู่กระบวนการค้ามนุษย์ ดังเช่นกรณีนายจ้างมีความสัมพันธ์กับแรงงานหญิงเพื่อเก็บแรงงานนั้นไว้ในสถานะภรรยานอกสมรส เพื่อขูดรีดแรงงาน หรือการยึดบัตรเพื่อมิให้แรงงานหลบหนี เป็นต้น การให้ความรู้เรื่องสิทธิและส่งเสริมความสามารถเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้แรงงานหญิงเหล่านี้สามารถปรับตัวและดำเนินชีวิตในสังคมไทยได้ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

เนื่องจากการศึกษานี้มีเวลาค่อนข้างจำกัด กลุ่มเป้าหมายเป็นกลุ่มผู้หญิงที่มีความเสี่ยงต่อการถูกละเมิด การศึกษาในครั้งต่อไปควรมีการหยิบยกประเด็นด้านกฎหมายอันเกี่ยวเนื่องกับแรงงานหญิงมาศึกษาเพื่อให้เห็นปัญหาที่ชัดเจนขึ้นและเป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาในระดับนโยบายต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงแรงงาน. 2558. **ข้อมูลสถิติ**. (ระบบออนไลน์). แหล่งข้อมูล: http://mol.go.th/anonymouse/law_labour/act_foreignier (10 มกราคม 2558)
- กูก (นามสมมติ). 15 ธันวาคม 2557. พนักงานทำความสะอาด บริษัทเอกชน. สัมภาษณ์.
- ขวัญชีวัน บัวแดง. 2554. **การปรับตัวทางสังคมและวัฒนธรรมของทายาทรุ่นที่ 2 ของผู้ย้ายถิ่นจากประเทศเมียนมาร์**. รายงานการวิจัย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- ปลา (นามสมมติ). 15 ธันวาคม 2557. พนักงานทำความสะอาด บริษัทเอกชน. สัมภาษณ์.
- สำนักบริหารแรงงานต่างด้าว. 2558. **ข้อมูลสถิติแรงงาน**. (ระบบออนไลน์). แหล่งข้อมูล: <http://wp.doe.go.th/wp/index.php/th/2013-07-25-03-45-44/2013-07-25-03-50-28/2013-07-25-03-51-48> (10 มกราคม 2558)
- อดิสร เกิดมงคล. 2552. **แรงงานข้ามชาติจากเมียนมาร์ในประเทศไทย: มองผ่านนโยบายรัฐไทยและประเด็นสิทธิมนุษยชน**. บทความนำเสนอในงานประชุม Asia Human Right ครั้งที่ 4 วันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2552 ณ มหาวิทยาลัยโซล ประเทศเกาหลีใต้.
- หนิง (นามสมมติ). 15 ธันวาคม 2557. พนักงานทำความสะอาด บริษัทเอกชน. สัมภาษณ์.
- อมสิน บุญเลิศ. 2552. **การต่อรองและปรับตัวของคนพลัดถิ่น: กรณีศึกษาชาวไทยใหญ่พลัดถิ่นในเมืองเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- Lazarus, R.S. 1969. **Patterns of Adjustment Human Effectiveness**. New York: McGraw-Hill Book Company.
- Mekong Migration Network (MMN) and Asian Migrant Center (AMC). 2008. Migration in the Greater Mekong Sub-region; In-depth Study: Arrest, Detention and Deportation. In **Migration in the Greater Mekong Sub-region**. Hong Kong: Clear-Cut Publishing and Printing Co.

รายงานพัชรกณวุฒิ

[illegible][illegible]

วารสารวิจัยราชภัฏเชียงใหม่

เป็นวารสารเพื่อรองรับงานวิชาการเพื่อสังคม

โดยมีเป้าหมายและขอบเขต (Aim and Scope) ที่รับตีพิมพ์บทความที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมหรือท้องถิ่น ทางด้านวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ และการศึกษา ที่สามารถแสดงได้เป็นที่ประจักษ์ว่าสามารถใช้แก้ปัญหาหรือพัฒนาสังคม ชุมชน และท้องถิ่น และก่อให้เกิดประโยชน์อย่างชัดเจน หรือเป็นการเปลี่ยนแปลงในความตระหนักและการรับรู้ในปัญหา และแนวทางแก้ไขของชุมชน และท้องถิ่น โดยมีองค์ประกอบทางด้านงานวิจัยที่บ่งชี้สภาพการเปลี่ยนแปลงในเชิงพื้นที่ ชุมชน และสังคม เป็นงานวิจัยที่มีส่วนร่วมและได้รับการยอมรับของสังคม และงานวิจัยที่ใช้องค์ความรู้หรือความเชี่ยวชาญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น หรือสามารถคาดการณ์ ประเมินผลลัพธ์การเปลี่ยนแปลง และเสนอแนวทางการพัฒนาสังคม ชุมชน และท้องถิ่นให้ยั่งยืน

รูปแบบของวารสาร

- กำหนดออก ปีละ 2 ฉบับ ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม-มิถุนายน ฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม-ธันวาคม
- บทความที่ตีพิมพ์ต้องผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ บทความละ 2 ท่าน

รูปแบบการเขียนบทความ/บทความวิจัย

กองบรรณาธิการได้กำหนดระเบียบการส่งต้นฉบับไว้ให้ผู้เขียนยึดเป็นแนวทางในการส่งต้นฉบับสำหรับการตีพิมพ์ลง “วารสารวิจัยราชภัฏเชียงใหม่” และกองบรรณาธิการสามารถตรวจสอบต้นฉบับก่อนการตีพิมพ์ เพื่อให้วารสารมีคุณภาพ สามารถนำไปใช้อ้างอิงได้ โดยวารสารวิจัยราชภัฏเชียงใหม่ ตั้งแต่ฉบับที่ 1 เดือนตุลาคม พ.ศ.2556-มีนาคม พ.ศ.2557 จะเป็นวารสารเพื่อรองรับงานวิชาการเพื่อสังคม โดยการกำหนดเป้าหมายและขอบเขต (Aims & Scope) ที่จะตีพิมพ์บทความที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมหรือท้องถิ่น ทางด้านสังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และการศึกษา ที่สามารถแสดงได้เป็นที่ประจักษ์ว่าสามารถใช้แก้ปัญหาหรือพัฒนาสังคมและก่อให้เกิดประโยชน์อย่างชัดเจน หรือเป็นการเปลี่ยนแปลงในความตระหนักและการรับรู้ในปัญหาและแนวทางแก้ไขของชุมชน โดยเนื้อหาของบทความควรจะนำเสนอให้เห็นถึงประเด็นต่างๆ ดังต่อไปนี้

- สภาพการณ์ก่อนการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น (ในบทนำ ที่มาของปัญหา)
- การมีส่วนร่วมและการยอมรับของสังคมเป้าหมาย (มีผู้แต่งร่วมเป็นภาคเอกชนหรือตัวแทนชุมชน)
- กระบวนการที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น (วิธีการทดลอง บทสรุปเชิงเสนอแนะ)
- ความรู้หรือความเชี่ยวชาญที่ใช้ในการทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงนั้น (ทฤษฎีและกรอบแนวคิด)
- การคาดการณ์สิ่งที่ตามมาหลังจากการเปลี่ยนแปลงได้เกิดขึ้นแล้ว (ข้อเสนอแนะหลังบทสรุป)
- การประเมินผลลัพธ์การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น (เป็น Outcome ของงาน พิจารณาจากการนำไปใช้ประโยชน์ และ Citation)
- แนวทางการติดตามและธำรงรักษาพัฒนาการที่เกิดขึ้นให้คงอยู่ต่อไป (เป็น Outcome ของงาน พิจารณาจากการนำไปใช้ประโยชน์ และ Citation)

การเตรียมต้นฉบับบทความ มีรายละเอียดดังนี้

รูปแบบการพิมพ์

1. **ตัวอักษร** : ใช้ตัวอักษร TH Sarabun PSK โดยชื่อบทความใช้อักษรตัวหนา ขนาด 20 pt ชื่อผู้เขียนและหัวข้อหลักใช้อักษรตัวหนา ขนาด 18 pt และเนื้อเรื่องใช้อักษรตัวปกติ ขนาด 16 pt
2. **การตั้งค่าหน้ากระดาษ** : บนและซ้าย ขนาด 1.5 นิ้ว ล่างและขวา ขนาด 1 นิ้ว
3. **ความยาวของเนื้อหา** : 15-20 หน้า รวมตารางรูปภาพ และเอกสารอ้างอิง
4. **รูปแบบการใช้ภาษาอังกฤษในเนื้อเรื่องภาษาไทย** :
 - ชื่อวิทยาศาสตร์ คำขึ้นต้นให้ใช้อักษรตัวใหญ่ และใช้ตัวอักษรเอียง เช่น *Uglena acus*
 - ชื่อเฉพาะให้ขึ้นต้นด้วยตัวใหญ่ทุกคำ เช่น Berdmann, Lemmermann
 - ภาษาอังกฤษทั้งในและนอกวงเล็บให้ใช้ตัวเล็ก เช่น random complete block design
 - ตัวย่อให้ใช้อักษรตัวใหญ่ทั้งหมด และควรมีคำเต็มบอกไว้ในการใช้ครั้งแรก เช่น (random complete block design, RCBD)

การเรียงลำดับเนื้อหา

1. **ชื่อเรื่อง (Title)** : ใช้ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษเฉพาะตัวอักษรแรกของชื่อเรื่องเท่านั้นที่ใช้ตัวพิมพ์ใหญ่ (capital letter) นอกนั้นใช้ตัวพิมพ์เล็ก ยกเว้นชื่อเฉพาะ
2. **ชื่อผู้วิจัย** : เฉพาะผู้วิจัยหลักให้พิมพ์ด้วยตัวหนา โดยระบุสถานที่ทำงานหรือหน่วยงานที่สังกัด และอีเมล
3. **บทคัดย่อ (Abstract)** : (ภาษาไทยก่อนและตามด้วยภาษาอังกฤษ) เป็นการสรุปสาระสำคัญ ประเภทวิจัย วัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการวิจัย และสรุปผลการวิจัยที่กระชับและชัดเจน ระบุตัวเลขสถิติที่สำคัญ ใช้ภาษารัดกุมเป็นประโยคสมบูรณ์และเป็นร้อยแก้ว ไม่แบ่งเป็นข้อๆ โดยบทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษไม่ควรเกิน 1 หน้ากระดาษขนาด A4 และให้ระบุคำสำคัญ (keywords) ไว้ท้ายบทคัดย่อในแต่ละภาษา
4. **บทนำ (Introduction)** : ให้เขียนอธิบายปัญหา วัตถุประสงค์ และการตรวจสอบเอกสาร
5. **ระเบียบวิธีวิจัย (Methodology)** : อธิบายถึงเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการทดลองและอธิบายวิธีการศึกษาทดลอง
6. **ผลการวิจัย (Results)** : การเขียนเสนอผลการศึกษาคควรกระชับและแสดงการวิจัยถึงผลที่ชัดเจน หากมีตารางกราฟ หรือรูปภาพ ให้มีเนื้อหาหรือวิธีการอธิบายประกอบ
7. **การอภิปรายผล (Discussions)** : การเขียนอภิปรายผลการศึกษา เป็นการชี้แจงผลการวิจัยว่าตรงตามวัตถุประสงค์ สมมติฐานของการวิจัย สอดคล้องหรือไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของผู้อื่นที่มีอยู่ก่อนหรือไม่ อย่างไร ด้วยเหตุผลใดเปรียบเทียบหรือตีความเพื่อเน้นความสำคัญของงานและสรุปให้เข้าใจง่ายที่สุด
8. **บทสรุปหรือข้อเสนอแนะ (Conclusion or Suggestions)** : ให้เขียนสรุปสาระสำคัญของผลงานวิจัยว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือไม่ โดยเน้นถึงปัญหาหรือข้อโต้แย้งในสาระสำคัญ ตลอดจนข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์
9. **กิตติกรรมประกาศ หรือคำขอบคุณ (Acknowledgement)** : อาจจะมีหรือไม่มีก็ได้ โดยเป็นการแสดงความขอบคุณผู้ช่วยเหลือในงานวิจัยแต่ไม่ได้เป็นผู้ร่วมในงานวิจัย

รูปแบบการเขียนรายการอ้างอิง

การอ้างอิงแบบแทรกปนไปกับเนื้อหา : เนื้อหาบทความใช้ระบบการอ้างอิงแบบนามปี (ชื่อ-นามสกุลของผู้แต่ง, ปีที่พิมพ์) ตัวอย่างเช่นลมุล รัตตากร (2529) ได้กำหนดคุณสมบัติของ.....

เอกสารอ้างอิง : การเขียนเอกสารอ้างอิงให้เรียงเอกสารที่ใช้อ้างอิงทั้งหมดตามลำดับอักษรตัวแรกของรายการที่อ้างอิง โดยเรียงลำดับแบบพจนานุกรม และให้เรียงภาษาไทยขึ้นก่อนภาษาอังกฤษ มีรูปแบบการเขียน ดังนี้

1. หนังสือ

ชื่อ สกุล. ปีที่พิมพ์. **ชื่อหนังสือ**. ครั้งที่พิมพ์. สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

สีลาภรณ์ บัวสาย. 2549. **เศรษฐกิจพอเพียง ร่วมเรียนรู้ สานข่าย ขยายผล**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง.

Courtney, T. K. 1965. **Physical Fitness and Dynamic Health**. New York: McGraw-Hill Inc.

2. วารสาร

ชื่อ สกุล. ปีที่พิมพ์. ชื่อเรื่อง. **ชื่อวารสาร** (ชื่อเต็มหรือย่อก็ได้). ปีที่ (ฉบับที่): เลขหน้าเริ่มต้น-เลขหน้าสิ้นสุด.

ไพฑูรย์ สินลารัตน์. 2531. การปฏิรูปหลักสูตรมหาวิทยาลัยในประเทศไทยที่กำลังพัฒนา. **อุดมศึกษา**. 13 (34): 14-20.

Elmastas, M., O. Isildak, I. Turkekal and N. Temar. 2007. Determination of antioxidant activity and antioxidant compounds in wild edible mushroom. **Food Composition and analysis**. 20: 337-345

3. วิทยานิพนธ์

ชื่อ สกุล. ปีที่พิมพ์. **ชื่อวิทยานิพนธ์/การค้นคว้าแบบอิสระ**. ระดับวิทยานิพนธ์/การค้นคว้าแบบอิสระ คณะ สถาบัน การศึกษา.

ยุริพรรณ แสนใจยา. 2545. **แนวทางการพัฒนาไรชาสุวิหห์ อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

4. เอกสารวิชาการอื่นๆ

ชื่อ สกุล ผู้เขียนหรือหน่วยงาน. ปีที่พิมพ์. **ชื่อเรื่องหรือชื่อหนังสือ**. ประเภทของเอกสาร. สถาบันหรือหน่วยงานที่จัดพิมพ์. สถานที่พิมพ์.

คณะกรรมการอำนวยการคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ไทย. 2549. **คู่มือคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์**. สำนักนายกรัฐมนตรี. กรุงเทพมหานคร.

5. สื่ออิเล็กทรอนิกส์

ชื่อ สกุล. ปีที่พิมพ์. **ชื่อเรื่อง**. (ระบบออนไลน์). แหล่งข้อมูล: ชื่อ website (วัน เดือน ปี ที่สืบค้นข้อมูล)

วิจารณ์ พานิช. 2554. **วิชาการรับใช้สังคม**. (ระบบออนไลน์). แหล่งข้อมูล: <http://www.gotoknow.org/posts/440436> (27 เมษายน 2556)

การส่งต้นฉบับ

1. ผู้ส่งบทความจะต้องทำหนังสือนำส่ง พร้อมทั้งระบุชื่อ-สกุล หมายเลขโทรศัพท์ และอีเมล โดยทางกองบรรณาธิการวารสารวิจัยราชภัฏเชียงใหม่จะติดต่อกลับไป เพื่อแจ้งผลการพิจารณา
2. จัดส่งต้นฉบับที่พิมพ์ตามข้อกำหนดของรูปแบบวารสาร จำนวน 3 ชุด พร้อมแผ่น CD บันทึกข้อมูล ส่งด้วยตนเองหรือทางไปรษณีย์ลงทะเบียนมาที่

กองบรรณาธิการ “วารสารวิจัยราชภัฏเชียงใหม่”

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

เลขที่ 202 ถนนช้างเผือก ตำบลช้างเผือก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 50300

หรือเว็บไซต์ <http://www.research.cmru.ac.th>

การประเมินบทความต้นฉบับ

ต้นฉบับจะต้องผ่านการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) จากภายนอกมหาวิทยาลัยในสาขาวิชานั้นๆ จำนวน 2 ท่านต่อเรื่อง โดยสถาบันวิจัยและพัฒนาจะเป็นผู้สรรหา เพื่อรับการประเมิน กรณีมีการแก้ไขสถาบันวิจัยและพัฒนาจะส่งผลการอ่านประเมินคืนผู้เขียนให้เพิ่มเติม แก้ไข หรือพิมพ์ต้นฉบับใหม่แล้วแต่กรณี

หมายเหตุ

1. บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ใน “วารสารวิจัยราชภัฏเชียงใหม่” ถือเป็นกรรมสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
2. เนื้อหาบทความที่ปรากฏในวารสารเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียน ทั้งนี้ไม่รวมความผิดพลาด อันเกิดจากเทคนิคการพิมพ์
3. ในกรณีเป็นบทความที่ส่งมาจากบุคคลภายนอก จะมีค่าใช้จ่ายในการดำเนินการประเมิน และกลั่นกรองบทความจำนวน 3,000 บาท

CHIANG MAI RAJABHAT UNIVERSITY

CMRU

RAJABHAT CHIANG MAI RESEARCH JOURNAL

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

อาคารราชภัฏเฉลิมพระเกียรติ ชั้น 14

202 ถนนช้างเผือก ตำบลช้างเผือก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 50300

โทรศัพท์ 0-5388-5959 โทรสาร 0-5388-5950

E-mail: research_cmru@hotmail.com